

Samarbeid gir forståelse

Elevprosjekt ved Nadderud videregående skole – hvordan skape forståelse og fred blant unge flyktninger som i utgangspunktet er «fiender».

Tekst og foto Astrid M. Bondø

Våren 2013 fikk jeg en forespørsel fra helsesøster på Nadderud vgs, fra Kari Andrine Bondø, som forøvrig er min tvillingsøster. I forkant av forespørselen hadde helsesøster og klassens hovedlærer diskutert hva de kunne sette i gang av tiltak for å forbedre klassemiljøet, og skape et bedre samhold mellom elevene. De ble enige om å prøve kreativ kommunikasjon, og i den forbindelse ble jeg kontaktet.

Nadderud vgs. ligger på Gjønnestjødet på Bekkestua og rommer 500 elever. Den lå tidligere ved Nadderudhallen og besto av midlertidige brakker som viste seg å bli stående i 40 år. Disse ble revet i 2003 og ny skole ble bygd på Gjønnest.

Det spesielle med Nadderud vgs er at de i alle år har hatt et eget løp for fremmedspråklige elever. De som trenger bedre norskkunnskaper begynner, først i G-klassen, som er et slags grunnkurs. Når de har avsluttet etter et år der, kan de søke seg videre i F-løpet som også er et eget løp, men er studiespesialiserende og på tre år. Andre kan søke seg inn på andre skoler som for eksempel har håndtverksutdanninger eller vanlig studiespesialiserende.

Klasse 1 G har ofte bydd på utfordringer for lærerne, og det har vært en del uro og bråk i klassen. Det kan være mange årsaker til det, men erfaringer viser at det ofte har rot i kultur og politiske konflikter. De kommer gjerne fra krigsherjede land og «fienden» kan plutselig sitte ved siden av. Lærere har brukt mye tid på å finne gode løsninger med det mål å bedre fellesskapet uten tilsynelatende god effekt. Mange elever sliter med minner/traumer fra krigen som gjør dem sårbare. De er ikke så glade i å prate om dette og vil helst glemme det vonde. Mange har også dårlig økonomi, og noen bor alene og er enslige mindreårige.

Det ble satt av 10 timer til prosjektet som gikk over to dager. For å få en bedre gruppeprosess, syntes jeg det var bedre å ha to hele sammenhengende dager enn et par timer over noen uker.

Under planleggingen av prosjektet kontaktet jeg min kunstterapeutkollega Marit Eilertsen i Nord-Norge. Hun har lang erfaring i å arbeide kunstterapeutisk med traumatiserte flyktninger. Hun foreslo å bruke øvelsen «livstreet», og den brukte jeg den første dagen.

DAG 1

startet med at jeg presenterte meg og sa litt om hva som skulle foregå de neste to dagene. Jeg hadde brettet en kule i aluminiumsfolie som jeg ba dem kaste rundt til hverandre til alle hadde presentert seg.

For å få en rolig start, hadde jeg lagt ut en strimmel med folie til hver. Jeg ba dem forme en figur av folien mens de lyttet til rolig meditativ musikk. De satt alle stille og gjorde det de ble bedt om. Jeg var forberedt på at noen ville «sabotere» eller nekte å være med, men det skjedde heldigvis ikke. Etterpå skulle de si noe om figuren

og gi den et navn. Et par av guttene skulle kjenne seg litt, og så hadde formet et marihuana-blad. En annen hadde formet en pistol.

På forhånd hadde jeg limt sammen papir av to ruller og klippet av så det ble ca 1 ½ – 2 meter langt. Deretter malte jeg et tre med stamme og greiner på arket. Elevene fikk utdelt et A4-ark og beskjed om å klippe ut ett eller flere blader som de skulle fargelegge. På bladet skulle de skrive hva de var gode til eller behersket. Bladene kunne limes der de ville på treet. Deretter fikk de ett ark til, hvor de skulle male frukt eller blomster fra hjemlandet. Der skulle de skrive på hva de likte og hva som gjorde dem glade. På tredje arket skulle de male et brunt blad som skulle plasseres nederst på treet. Der kunne de skrive hva som ikke var bra for dem, og som de ikke lengre trengte i livet og ville kvitte seg med.

Til slutt ba jeg dem male naturen rundt treet. Det de mente treet trengte for å trives. Det ble etter hvert et vakkert tre med mange flotte blader og frukter.

Her ses treet i bakgrunnen. Etter at bildet ble tatt var det mange av elevene som kom tilbake og limte på flere elementer som de ville ha med. En motsats til passiv læring og det å sitte hele tiden på pc-en.

Det virket som at alle satte pris på å få muligheten til å uttrykke seg kreativt. Lærer og helsesøster var ofte innom mens elevene jobbet og var overasket over hvor konsentrert og bra de arbeidet sammen.

Etterpå var det samling i sirkelen hvor de som ville kunne dele hva de hadde skrevet og malt og hvordan dette hadde vært for dem. Jeg hadde merket meg at mange hadde problemer med å

“ For to av elevene som kom fra land som var i krig mot hverandre og dermed «fiender», tok det helt av. ”

skrive noe de var gode til. Jeg sa da at alle hadde noe de var flinke til. Kanskje de var en god storebror, god til å lytte, «se» andre, hjelpe til hjemme, rape høyt, synge, eller hva som helst? Da gikk det litt bedre.

DAG 2

Jeg var spent på om elevene dukket opp dagen etterpå, ettersom det ikke var vanlig skole og mindre kontroll over fravær.

Men det gjorde de, og noen virket «varmere» i trøya enn dagen før. Det syntes jeg var positivt. Flere mente at musikken var treig, og de fikk da velge musikk selv. Etter en runde i sirkelen, hvor jeg fortalte hva de skulle gjøre, satte de på egen musikk til «arbeidet»

Dagens oppgave var et fellesbilde hvor de kunne male og eventuelt klippe ut fra blader jeg hadde med. Temaet var «gode minner fra hjemlandet».

For to av elevene som kom fra land som var i krig mot hverandre og dermed «fiender», tok det helt av. De hadde mye maling til overs og begynte å male hverandre i ansiktet og på armene. Til

stor latter for de andre og dem selv. Det så nå ut som at de tilhørte samme «stamme».

Da de var ferdige med fellesbildet, var det mange som ville si noe om hva de hadde tilført bildet. Det var pyntet med eksotiske trær, blomster, soloppganger, glitrende hav og strender. Mange hadde satt sitt håndavtrykk ved siden av. Da de snakket, lyttet de andre interessert. Noen stilte spørsmål og andre kunne komme med kommentarer som «slik er det der jeg kommer fra også».

Før vi avsluttet, hadde helsesøster bestilt bagetter (med halalkjøtt) og mineralvann. Dette bidro til en hyggelig avslutning på prosjektet.

Klasselærer og helsesøster mente at de to dagene hadde bidratt til at elevene var blitt tryggere på hverandre. De ville søke om midler til flere slike prosjekter på neste års budsjett.

Jeg har stor tro på at kreativ samhandling og kommunikasjon kan bidra til å styrke fellesskapet i «utsatte» klasser. Ved at de får utløp for egen kreativitet, blir de roligere og opplever seg selv og hverandre på en ny måte.